

Bruxelles, 5. veljače 2021.
(OR. en)

14178/1/20
REV 1 (fr,it,es,pt,fi,sv,cs,lv,lt,hu,pl,sk,sl,bg,
hr)

CORDROGUE 80
SAN 483
COSI 255
RELEX 1026
UD 399

ISHOD POSTUPAKA

Od: Glavno tajništvo Vijeća

Na datum: 18. prosinca 2020.

Za: Delegacije

Br. preth. dok.: 13932/20

Predmet: Strategija EU-a u području droga za razdoblje 2021. – 2025.

Za delegacije se u Prilogu nalaze zaključci naslovljeni „Strategija EU-a u području droga za razdoblje 2021. – 2025.“, kako ih je Vijeće odobrilo pisanim postupkom 18. prosinca 2020.

Strategija EU-a u području droga za razdoblje 2021. – 2025.

UVOD – cilj, temelji i pristup

1. Strategija EU-a u području droga za razdoblje 2021. – 2025. (dalje u tekstu „Strategija”) pruža sveobuhvatan politički okvir i prioritete za politiku Europske unije o drogama za razdoblje 2021. – 2025. Okvir, svrha i ciljevi ove Strategije poslužit će kao temelj za Akcijski plan EU-a u području droga za razdoblje 2021. – 2025.
2. Cilj je Strategije zaštititi i poboljšati dobrobit društva i pojedinaca, zaštititi i promicati javno zdravlje, osigurati visoku razinu sigurnosti i dobrobiti široj javnosti te povećati pismenost u području zdravlja. U Strategiji se primjenjuje integriran, uravnotežen i multidisciplinarni pristup fenomenu droge koji se temelji na dokazima, i to na nacionalnoj razini, razini EU-a i međunarodnoj razini. U nju je ujedno uključena perspektiva rodne ravnopravnosti i pravednosti u području zdravlja.
3. Prioriteti i mjere u području nedopuštenih droga, koji se koordiniraju u okviru Strategije, trebali bi do 2025. imati sveobuhvatan učinak na ključne aspekte stanja u vezi s drogama u EU-u. Usklađenom, djelotvornom i učinkovitom provedbom mjera trebalo bi osigurati visoku razinu zaštite ljudskog zdravlja, društvene stabilnosti i sigurnosti te doprinijeti podizanju svijesti. Trebalo bi što više smanjiti bilo kakve moguće nenamjerne negativne posljedice povezane s provedbom mjera te promicati ljudska prava i održivi razvoj.

4. Strategija se ponajprije zasniva na temeljnim načelima prava EU-a te se njome u svakom pogledu podupiru temeljne vrijednosti EU-a: poštovanje ljudskog dostojanstva, sloboda, demokracija, ravnopravnost, solidarnost, vladavina prava i ljudska prava. Ujedno se temelji na međunarodnom pravu, relevantnim konvencijama Ujedinjenih naroda (UN)¹ koje pružaju međunarodni pravni okvir za suočavanje s fenomenom nedopuštenih droga i na Općoj deklaraciji o ljudskim pravima. Strategijom se u obzir uzima razvoj politika na multilateralnoj razini i doprinosi ubrzavanju njihove provedbe. Prije svega EU snažno podupire završni dokument s izvanrednog zasjedanja Opće skupštine UN-a iz 2016. o svjetskom problemu droga naslovljen „Naša zajednička predanost učinkovitom rješavanju i suzbijanju svjetskog problema droga”, najsveobuhvatniji dokument politike u vezi s tim pitanjem. Također podupire ministarsku izjavu iz 2019. o jačanju djelovanja na nacionalnoj, regionalnoj i međunarodnoj razini radi ubrzavanja provedbe naših zajedničkih obveza u vezi s rješavanjem i suzbijanjem svjetskog problema droga, primjenjive ciljeve Programa održivog razvoja do 2030., Zajedničko stajalište u okviru sustava UN-a kojim se podupire provedba međunarodne politike kontrole droga putem učinkovite međuagencijske suradnje te Međunarodne smjernice za ljudska prava i politike o drogama. Strategija je izrađena na temelju načela utvrđenih u Ugovoru iz Lisabona te s obzirom na nadležnosti EU-a i pojedinačnih država članica. Budući da je cilj Strategije osigurati dodanu vrijednost nacionalnim strategijama, u obzir se uzimaju supsidijarnost i proporcionalnost, uz istodobno poštovanje nacionalnih potreba i nacionalnog zakonodavstva. Strategija bi se trebala provoditi u skladu s tim načelima i nadležnostima. Nadalje, Strategijom se u potpunosti poštuje Europska konvencija o ljudskim pravima i Povelja EU-a o temeljnim pravima te se ona zasniva na ljudskom pravu na zdravlje, koje bi trebalo važiti za sve bez obzira na, primjerice, dob ili spol. Sve žene, muškarci i djeca, uključujući osobe s poremećajima povezanim s uporabom droge, imaju pravo uživati najviše dostupne standarde fizičkog i mentalnog zdravlja, kao i pravo na život bez nasilja.

¹ Jedinstvena konvencija o opojnim drogama iz 1961., kako je izmijenjena Protokolom iz 1972., Konvencija o psihotropnim tvarima iz 1971. i Konvencija Ujedinjenih naroda protiv nezakonite trgovine opojnim drogama i psihotropnim tvarima iz 1988.

5. Politike o drogama međusektorske su prirode. Ujedno su nacionalno i međunarodno pitanje kojim se u globalnom kontekstu trebaju baviti različiti dionici. Strategija pruža zajednički okvir utemeljen na dokazima za dosljedan odgovor na fenomen droge u EU-u i izvan njega. Njome se podupiru i nadopunjuju nacionalne politike, pruža okvir za koordinirano i zajedničko djelovanje te uspostavlja temelj i politički okvir za vanjsku suradnju EU-a u tom području. Time se Strategijom osigurava djelotvorna i učinkovita uporaba sredstava uložениh u to područje.
6. Strategija se nadovezuje na dragocjen doprinos iz komunikacije Komisije naslovljene „Agenda i akcijski plan EU-a za borbu protiv droga 2021.–2025.”², na iskustva stečena u provedbi prethodnih strategija i akcijskih planova EU-a u području droga, uključujući nalaze vanjske evaluacije³, i na postignuća EU-a u tom području. U njoj se uzimaju u obzir i strategija EU-a za sigurnosnu uniju za razdoblje 2020. – 2025., Strateški plan za zdravlje i sigurnost hrane za razdoblje 2016. – 2020. i ostale relevantne politike i mjere na razini EU-a i na međunarodnoj razini u području droga. Osim toga, Strategija se temelji na tekućoj procjeni trenutačnog stanja u vezi s drogama, a posebno procjenama Europskog centra za praćenje droga i ovisnosti o drogama (EMCDDA) i Europolu. U njoj se u obzir uzimaju i informacije koje je pružilo civilno društvo.
7. Strategijom se rješavaju postojeći i novi izazovi te u obzir uzimaju novi pristupi utemeljeni na dokazima. Nadalje, s obzirom na dinamičnu i složenu prirodu fenomena droge, koja je tijekom pandemije COVID-19 ponovno postala očita, Strategija se temelji na pristupu okrenutom budućnosti kako bi se predvidjele promjene. Strateško predviđanje integrirano je s namjerom da se poveća pripravnost EU-a i osigura učinkovit odgovor na buduće izazove.

² Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija, Agenda i akcijski plan EU-a za borbu protiv droga 2021.–2025.

³ Radni dokument službi Komisije, Evaluacija provedbe Strategije EU-a za borbu protiv droga 2013. – 2020. i Plana djelovanja EU-a za borbu protiv droga 2017. – 2020., srpanj 2020., SWD(2020) 150.

8. Strategija se zasniva na trima područjima politika kojima će se doprinijeti ostvarivanju njezina cilja: (I.) Smanjenje opskrbe drogom: jačanje sigurnosti, (II.) Smanjenje potražnje za drogom: usluge prevencije, liječenja i skrbi i (III.) Suočavanje sa štetnim posljedicama zbog droge te na trima međusektorskim temama kojima se podupiru područja politika: (IV.) Međunarodna suradnja, (V.) Istraživanja, inovacije i predviđanja i (VI.) Koordinacija, upravljanje i provedba. Strategija obuhvaća ukupno 11 strateških prioriteta.

I. SMANJENJE OPSKRBE DROGOM: JAČANJE SIGURNOSTI

Smanjenje opskrbe drogom uključuje sprečavanje kriminala povezanog s drogom, odvrćanje od njega i njegovo onemogućivanje, a osobito organiziranog kriminala, s pomoću pravosudne suradnje i suradnje u području izvršavanja zakonodavstva, obavještajnih podataka, zabrana, oduzimanja imovine stečene kaznenim djelima, istraga i upravljanja granicama.

U području smanjenja opskrbe drogom cilj je Strategije putem pristupa utemeljenog na dokazima odgovoriti na razvoj europskih tržišta droge pun izazova koji je obilježen širokom dostupnošću različitih vrsta droge, sve većim zapljenama, sve češćom uporabom nasilja i golemom dobiti. Strategijom se stoga želi doprinijeti narušavanju tradicionalnih i internetskih tržišta nedopuštenih droga, razbijanju organiziranih kriminalnih skupina koje su uključene u proizvodnju droga i trgovinu njima, učinkovitoj primjeni kaznenopravnog sustava, djelotvornom izvršavanju zakonodavstva na temelju obavještajnih podataka, smanjenju razine nasilja povezanog s tržištima nedopuštenih droga i povećanoj razmjeni obavještajnih podataka kojom će se osigurati zajednički pristup svih odgovornih dionika.

Strateški prioritet 1.: Ometanje i onemogućivanje visokorizičnih organiziranih kriminalnih skupina povezanih s drogom koje djeluju u državama članicama EU-a, potječu iz njih ili su na njih usmjerene, reagiranje na poveznice s drugim sigurnosnim prijetnjama i jačanje sprečavanja kriminala

Prioritetna područja:

- 1.1. Usmjeravanje na visokorizične organizirane kriminalne skupine aktivne diljem EU-a i na prekogranična tržišta droga, utvrđivanje prioriteta u sinergiji s ciklusom politike EU-a za borbu protiv organiziranog i teškog međunarodnog kriminala (EMPACT)⁴, onemogućivanje kriminalnih poslovnih modela, posebno onih kojima se potiče suradnja između različitih organiziranih kriminalnih skupina te reagiranje na poveznice s drugim sigurnosnim prijetnjama.
- 1.2. Slijeđenje, praćenje, zamrzavanje i oduzimanje imovinske koristi organiziranih kriminalnih skupina umiješanih u tržišta nedopuštenih droga i instrumenata koje one upotrebljavaju.
- 1.3. Sprečavanje kriminala povezanog s drogama, uz poseban naglasak na potrebi za suzbijanjem nasilja, smanjenjem korupcije i suočavanjem s iskorištavanjem ranjivih skupina putem rješavanja temeljnih čimbenika koji dovode do njihove uključenosti na tržištima nedopuštenih droga.

⁴

<https://www.europol.europa.eu/empact>.

Utvrđeni su sljedeći prioriteti:

- 1.1. Trebalo bi onemogućiti visokorizične organizirane kriminalne skupine povezane s drogom. Aktivnosti velikih razmjera u smislu količine droga ili dobiti i aktivnosti manjih razmjera koje su osobito štetne zbog prirode droga koje su u pitanju, kao što su nove psihoaktivne tvari, sintetički opiodi, heroin, kokain i metamfetamin, trebale bi biti prioritetan cilj na razini EU-a. Radi osiguravanja učinkovitosti i pristupa utemeljenog na dokazima tome bi trebalo dati prioritet u sinergiji s ciklusom politike EU-a za borbu protiv organiziranog i teškog međunarodnog kriminala (EMPACT), kojim se utvrđuju prijetnje, određuje njihov prioritet i odgovara na njih primjenom pristupa utemeljenog na robu. Nadalje, prioriteti bi trebali biti i osobe na najvišoj razini i utvrđene osobe na srednjoj razini važne za održavanje kontinuiteta aktivnosti organiziranih kriminalnih skupina kako bi se narušila njihova zapovjedna struktura. Napore bi trebalo usmjeriti na sve aktere u lancu koji su dovoljno iskusni da osiguraju kontinuitet kriminalnih aktivnosti. Potrebno je reagirati na poveznice između kriminala povezanog s drogama i drugih oblika teških kaznenih djela.
- 1.2. Naglasak bi trebao biti na slijeđenju, praćenju, zamrzavanju i oduzimanju goleme imovine stečene kaznenim djelima, odnosno trgovinom drogom i povezanim kaznenim djelima, kako bi se organiziranim kriminalnim skupinama oduzela sposobnost za počinjenje budućih kaznenih djela i prodiranje u zakonito gospodarstvo. Kako bismo se djelotvorno borili protiv trgovine drogom, moramo osigurati da se nezakonita dobit ne vraća u lanac opskrbe nedopuštenim drogama i da se njome ne omogućuje kriminalno ponašanje kao što je korupcija i nasilje ili drugi oblici teškog i organiziranog kriminala poput trgovanja ljudima ili čak terorizma. Nadalje, trebalo bi razmotriti i mjere za ograničavanje kriminalne uporabe instrumenata kojima se olakšava trgovina nedopuštenom drogom, kao što je oprema u laboratorijima koja se upotrebljava za proizvodnju nedopuštene droge, vatreno oružje, krivotvoreni dokumenti i tehnologija šifriranja. Na kraju, zaplijenjeni i oduzeti instrumenti i imovinska korist od kaznenih djela povezanih s drogom mogli bi se upotrijebiti za podupiranje mjera za smanjenje opskrbe drogom i potražnje za drogom, u mjeri u kojoj je to dopušteno nacionalnim pravom.

- 1.3. Važno je prepoznati utjecaj kriminala povezanog s drogom, osobito na zajednice, i suzbijati prijetnje koje predstavljaju takva kaznena djela, kao što su nasilje i zastrašivanje, korupcija i pranje novca te njihove negativne posljedice na zakonito gospodarstvo. Ujedno je potrebno boriti se protiv toga da organizirane kriminalne skupine iskorištavaju ranjive skupine, uključujući djecu i mlade te osobe s problemima povezanim s drogom, primjenom multidisciplinarnog pristupa temeljnim čimbenicima koji dovode do njihove uključenosti na tržištima nedopuštenih droga. Suzbijanje i sprečavanje tih prijetnji te promicanje održivog razvoja veliki su izazovi koji zahtijevaju usklađeno djelovanje na razini EU-a i u nizu sektora.

Strateški prioritet 2.: Povećanje otkrivanja nezakonite trgovine drogom i prekursorima za droge na veliko na točkama ulaska u EU i izlaska iz EU-a

Prioritetna područja:

- 2.1. Suzbijanje krijumčarenja droga i prekursora za droge u EU-u i izvan EU-a putem uspostavljenih zakonitih trgovinskih kanala.
- 2.2. Jačanje nadzora graničnih prijelaza koji nisu dio uspostavljenih trgovinskih kanala radi učinkovitijeg sprečavanja nezakonitih ili neprijavljenih prelazaka vanjskih granica EU-a.

Utvrđeni su sljedeći prioriteti:

2.1. Velike poznate luke, zračne luke i kopnene točke ulaska u EU i izlaska iz EU-a koje se upotrebljavaju kao čvorišta za trgovinu drogom i prekursorima za droge na veliko trebalo bi staviti na popis visokoprioritetnih djelovanja u borbi protiv trgovine drogom. Mjere bi trebale uključivati poboljšanu carinsku analizu rizika u pogledu kontejnera i tereta, profiliranje, razmjenu obavještajnih podataka i djelotvornu suradnju među nadležnim agencijama EU-a, u okviru njihovih mandata, i tijelima za izvršavanje zakonodavstva, carinskim tijelima i tijelima za nadzor granica država članica te relevantnim agencijama partnerskih zemalja. Utvrđeno je da je poboljšana razmjena informacija i tješnja suradnja carinskih i policijskih tijela ključna u borbi protiv krijumčarenja droge. Trebalo bi posvetiti pozornost i daljnjem razvoju i širenju mjera protiv korupcije u odnosu na ta čvorišta te otkrivanju svih učinaka preseljenja koji proizlaze iz djelotvornih intervencija.

2.2. Važno je nadzirati morske, kopnene i zračne granice kako bi se spriječili nezakoniti prelasci povezani s trgovinom drogom. U tom pogledu trebalo bi za sve vanjske granice EU-a ojačati aktivnosti usmjerene na informiranost o stanju, među ostalim unutar Frontexa, u suradnji s državama članicama. Prednost bi trebalo dati zračnim i morskim granicama zbog njihovih specifičnih ranjivosti, ograničenog nadzora i strateške važnosti prostora općeg zrakoplovstva⁵, kao i Atlantskog oceana i Sredozemnog mora. Tijekom pandemije bolesti COVID-19 pomorski prijevoz nastavio se relativno neometano, a organiziranim kriminalnim skupinama uključenima u prijevoz droga na veliko u Europu i dalje su bile dostupne mogućnosti za nezakonitu trgovinu⁶. Trebalo bi ojačati i proširiti aktivnosti poput onih koje provodi Centar za pomorske analize i operacije u vezi s opojnim drogama (MAOC-N), na primjer praćenje plovila i zrakoplova kojima se prevoze nedopuštene droge na otvorenom moru i u zračnom prostoru oko morskih granica i zračnog prostora EU-a za koje je poznato da se zloupotrebljavaju u cilju njihova presretanja prije nego što ili kada stignu do prve točke ulaska u EU-u. Prostor općeg zrakoplovstva predstavlja rizik i za sigurnost EU-a i sve ga češće zlorabe trgovci drogom, a pritom se nedovoljno nadzire.

⁵ Zrakoplovstvo obuhvaća linijski zračni prijevoz, uključujući putničke i teretne letove koji lete redovnim linijama, i opće zrakoplovstvo, koje uključuje sve druge komercijalne i privatne civilne letove.

⁶ EMCDDA i Europol, *EU Drug Markets – Impact of COVID-19* (Tržišta droga u EU-u – učinak bolesti COVID-19), svibanj 2020.

Strateški prioritet 3.: *Suzbijanje zlouporabe logističkih i digitalnih kanala za distribuciju nedopuštenih droga u srednjem i malom obujmu i povećanje zapljene nedopuštenih tvari koje se krijumčare tim kanalima, u bliskoj suradnji s privatnim sektorom*

Prioritetna područja:

- 3.1. Borba protiv digitalnih tržišta nedopuštenih droga.
- 3.2. Suzbijanje trgovine drogom putem poštanskih usluga i usluga žurne dostave.
- 3.3. Jačanje metoda nadzora i istražnih metoda za željezničke pravce i riječne putove diljem EU-a i prostor općeg zrakoplovstva.

Utvrđeni su sljedeći prioriteti:

- 3.1. Naglasak bi trebao biti na borbi protiv povećane prodaje nedopuštenih droga, uključujući nove psihoaktivne tvari, putem platformi društvenih medija, aplikacija, tržišta na internetu/darknetu te plaćanja putem interneta (uključujući kriptovalute) i šifrirane digitalne komunikacije. U tom pogledu trebalo bi jačati suradnju s privatnim sektorom.
- 3.2. Napore bi trebalo usmjeriti na trgovinu drogom putem poštanskih usluga i usluga žurne dostave, obraćajući pritom pažnju i na učinak pandemije bolesti COVID-19. U tom je pogledu potrebno strože pratiti pošiljke koje sadržavaju nedopuštene tvari, u bliskoj suradnji s poštanskim službama i službama žurne dostave. Može se razmotriti uloga novih tehnologija i umjetne inteligencije u poboljšanju kontrola i procedura, uključujući procjenu rizika poštanskih pošiljki⁷, uz potencijalnu potpunu primjenu naprednih elektroničkih podataka o svim pošiljkama koje dolaze iz zemalja podrijetla (na međunarodnoj razini i iz EU-a).

⁷ Poštanska pošiljka: pošiljka adresirana u konačnom obliku u kakvom je pružatelj poštanskih usluga treba uručiti. Osim pismovnih pošiljki takve pošiljke uključuju, na primjer, knjige, kataloge, novine, periodične publikacije i poštanske pakete koje sadržavaju robu s komercijalnom vrijednošću ili bez nje.

3.3. Prekogranični željeznički pravci i riječni putovi te prostor općeg zrakoplovstva mogu se zloupotrebjavati kao potencijalni kanali za trgovinu drogom te ih tijela za izvršavanje zakonodavstva trenutačno nedovoljno nadziru. Potrebna je veća osviještenost kako bi se ojačali nadzor i ciljane istrage utemeljene na riziku u manjim morskim lukama i riječnim pristaništima, na malim ili lokalnim uzletištima i željezničkim postajama.

Strateški prioritet 4.: Onemogućivanje proizvodnje nedopuštenih droga i suzbijanje nezakonitog uzgoja, sprečavanje preusmjeravanja prekursora za droge i trgovine njima za proizvodnju nedopuštenih droga te pristupanje rješavanju štete u okolišu

Prioritetna područja:
4.1. Suzbijanje nezakonite proizvodnje sintetičkih droga i nezakonitog uzgoja droga.
4.2. Suzbijanje preusmjeravanja prekursora za droge, nezakonite trgovine njima i razvoja alternativnih kemikalija ⁸ .
4.3. Rješavanje pitanja kaznenih djela protiv okoliša povezanih s proizvodnjom nedopuštenih droga i trgovinom njima.

Utvrđeni su sljedeći prioriteti:

- 4.1. Tijela za izvršavanje zakonodavstva trebala bi uložiti veće napore kako bi se otkrili i onesposobili laboratoriji za proizvodnju nedopuštenih sintetičkih droga i zaustavio izvoz nedopuštenih droga proizvedenih u EU-u. Tijela za izvršavanje zakonodavstva i druga nadležna tijela trebala bi ujedno jačati mjere za borbu protiv nezakonitog uzgoja droga.
- 4.2. Potrebno je pristupiti rješavanju pitanja povezanih s preusmjeravanjem prekursora za droge i trgovinom njima te s razvojem alternativnih kemikalija na europskoj i međunarodnoj razini.

⁸ Pojam alternativnih kemikalija obuhvaća širok raspon tvari koje se u službenim i neslužbenim izvješćima različito navode kao „dizajnerski prekursor”, „maskirani prekursor”, „pred-prekursor” ili „maskirana droga” – EMCDDA, *Drug Precursor Development in the European Union* (Razvoj prekursora za droge u Europskoj uniji), 2019., str. 2.

4.3. Potrebno je usmjeriti napore na kaznena djela protiv okoliša povezana s proizvodnjom nedopuštenih droga i trgovinom njima. U pogledu štete u okolišu ključno je pristupiti rješavanju učinaka na okoliš, opasnosti za zdravlje i troškova povezanih s kemijskim otpadom nastalim proizvodnjom nedopuštenih sintetičkih droga, kako je utvrđeno i u EMPACT-u. U tom kontekstu trebalo bi razmotriti i aspekte povezane s postupanjem sa zaplijenjenim nedopuštenim drogama, prekursorima i drugim kemikalijama i opremom koji se upotrebljavaju u proizvodnji nedopuštenih droga te njihovim uništavanjem, kao i s ekološkim odlaganjem tako nastalog otpada.

II. SMANJENJE POTRAŽNJE ZA DROGOM: USLUGE PREVENCIJE, LIJEČENJA I SKRBI

Smanjenje potražnje za drogom sastoji se od niza jednako važnih mjera koje se međusobno nadopunjuju, uključujući prevenciju (univerzalnu, selektivnu i indiciranu te strategije okruženja), rano otkrivanje i intervenciju, savjetovanje, liječenje, rehabilitaciju, socijalnu reintegraciju i oporavak.

U području smanjenja potražnje za drogom cilj je Strategije doprinijeti zdravom i sigurnom razvoju djece i mladih i smanjenju uporabe nedopuštenih droga. Strategija je namijenjena i odgodi dobi prve uporabe droga, sprečavanju i smanjenju problematične uporabe droga, liječenju ovisnosti o drogi te osiguravanju oporavka i socijalne reintegracije putem integriranog i multidisciplinarnog pristupa utemeljenog na dokazima te promicanjem i očuvanjem usklađenosti politika u području zdravlja, socijalne skrbi i pravosuđa.

Strateški prioritet 5.: Sprečavanje uporabe droga i podizanje svijesti o štetnim učincima droga

Prioritetna područja:

- 5.1. Osiguravanje, provedba i, prema potrebi, povećanje dostupnosti intervencija i strategija u području strategija okruženja i univerzalne prevencije utemeljenih na dokazima za ciljne skupine i okruženja kako bi se povećala otpornost i ojačale životne vještine i zdravi životni odabiri.
- 5.2. Osiguravanje, provedba i, prema potrebi, povećanje dostupnosti ciljanih preventivnih intervencija utemeljenih na dokazima za mlade i druge ranjive skupine.
- 5.3. Osiguravanje, provedba i, prema potrebi, povećanje dostupnosti mjera rane intervencije utemeljenih na dokazima.
- 5.4. Dostavljanje najnovijih znanstvenih dokaza o prevenciji donositeljima odluka i djelatnicima i osiguravanje toga da im se pruži osposobljavanje.
- 5.5. Borba protiv vožnje pod utjecajem droga.

Utvrđeni su sljedeći prioriteti:

- 5.1. Široka provedba intervencija i strategija u području okruženja i univerzalne prevencije utemeljenih na dokazima, među ostalim onih kojima se jača otpornost, povećava pismenost u području zdravlja i promiču životne vještine i prilike za odabir zdravog načina života, važna je kako bi se osiguralo zdravlje, blagostanje i dobrobit za sve pojedince. Osim toga, prema potrebi trebalo bi nastaviti provoditi i programe utemeljene na dokazima koji su usmjereni na obitelji.

5.2. Mjere utemeljene na dokazima trebale bi biti dostupne te bi ih se trebalo provoditi radi potpore osobama koje su u posebno i višestruko nepovoljnom položaju, a koje mogu biti izložene rizicima povezanim s uporabom droga, uključujući uporabu novih psihoaktivnih tvari, i sklonije razvoju rizičnih obrazaca uporabe droga. Učinkovita prevencija trebala bi biti primjerena lokalnom društvenom kontekstu i potrebama ciljne populacije, utemeljena na znanstvenim dokazima te sigurna i učinkovita. Kako bi se doprlo do mladih, trebali bi se u potpunosti iskoristiti novi i inovativni digitalni komunikacijski kanali. Mjere koje se provode trebale bi biti utemeljene na dokazima i njima bi se trebali podupirati pozitivni odnosi s vršnjacima i odraslima. Važna ciljna skupina za preventivne aktivnosti bit će mladi u raznim okružjima, uključujući škole, obitelji, noćni život, radna mjesta, zajednicu, internet i društvene medije. Međutim, potrebno je posvetiti posebnu pozornost i onim skupinama za koje je u skladu s relevantnim europskim, nacionalnim i lokalnim istraživanjima utvrđeno da su posebno ranjive u pogledu uporabe droga.

5.3. Osigurati učinkovite mjere za sprečavanje razvoja ozbiljnih poremećaja povezanih s uporabom droga i, prema potrebi, povećati njihovu dostupnost putem primjereno usmjerenih ranih intervencija za osobe kojima prijeti rizik od takvog razvoja, među ostalim olakšavanjem suradnje među svim dionicima, uključujući roditelje i obitelji, zaposlenike u području obrazovanja ili potpore obiteljima, mreže, službe za mlade, studentska udruženja, sportske organizacije i mreže osoba koje uzimaju droge. Ključno je bolje iskoristiti djelatnike u području primarne zdravstvene zaštite kako bi se poboljšalo prepoznavanje problematične uporabe i omogućile kratke rane intervencije.

5.4. Europski standardi kvalitete za prevenciju zlorabe droga (EDPQS), međunarodni standardi Ureda UN-a za droge i kriminal (UNODC) / Svjetske zdravstvene organizacije (SZO) za prevenciju zlorabe droga i Europski preventivni kurikulum (EUPC) objedinjuju najnovije znanstvene dokaze. Važno je širiti te alate i zagovarati prevenciju i osposobljavanje utemeljene na dokazima među donositeljima odluka, predvodnicima javnog mnijenja i djelatnicima te dodijeliti dostatna financijska sredstva za takve mjere.

5.5. Naglasak bi trebalo staviti na prevenciju vožnje pod utjecajem droga i nesreća koje uzrokuju osobe pod utjecajem droga. Osobito je potrebno podizanje svijesti kako bi se istaknuli rizici vožnje pod utjecajem droga. To područje iziskuje daljnja istraživanja i razvoj kako bi se utvrdili i ocijenili učinkoviti odgovori politika i operativni odgovori, uključujući razvoj pristupačnijih metoda testiranja na cesti u svrhu otkrivanja droge u organizmu.

Strateški prioritet 6.: Osiguravanje pristupa uslugama liječenja i skrbi te njihovo jačanje

Prioritetna područja:
6.1. Osiguravanje dobrovoljnog pristupa uslugama liječenja i skrbi koje funkcioniraju u bliskoj koordinaciji i suradnji s drugim zdravstvenim uslugama i uslugama socijalne potpore.
6.2. Promicanje rada osoba u sličnom položaju.
6.3. Otkrivanje i uklanjanje prepreka pristupu liječenju te osiguravanje i, prema potrebi, proširenje pokrivenosti uslugama liječenja i skrbi na temelju pojedinačnih potreba.
6.4. Smanjenje stigmatizacije.
6.5. Široka provedba liječenja i skrbi kojima se u obzir uzimaju posebne potrebe žena.
6.6. Provedba modela skrbi primjerenih skupinama kojima je potrebna posebna skrb.
6.7. Osiguravanje i, prema potrebi, poboljšanje pristupa tvarima namijenjenih u medicinske i znanstvene svrhe, kao i njihove dostupnosti i odgovarajuće uporabe.

Utvrđeni su sljedeći prioriteti:

6.1. Osigurati dobrovoljan i nediskriminirajući pristup širokom rasponu učinkovitih usluga utemeljenih na dokazima, među ostalim stručnom savjetovanju, psihosocijalnom i bihevioralnom liječenju i liječenju potpomognutom lijekovima, uključujući terapiju održavanja za liječenje ovisnosti o opioidima usmjerenu na pojedinca, rehabilitaciju, socijalnu reintegraciju i programe potpore oporavku. Te usluge trebaju biti dobro koordinirane i provoditi se u suradnji s drugim socijalnim i zdravstvenim službama, službama za zapošljavanje i službama za mlade kako bi se osigurao kontinuitet skrbi te kako bi bile što učinkovitije i usmjerene na pojedinačne potrebe i postojeće komorbidne poremećaje.

Osposobljavanje osoblja trebalo bi se razvijati na osnovi mjera utemeljenih na dokazima. Trebalo bi provoditi savjetovanje i liječenje utemeljene na dokazima kojima se pristupa rješavanju uporabe više vrsta droga i posebnih potreba mladih koji uzimaju droge i njihovih obitelji.

- 6.2. Aktivnosti informiranja pod vodstvom osoba u sličnom položaju i rad u skupinama takvih osoba trebalo bi prepoznati kao ključnu sastavnicu plana skrbi o osobi koja uzima droge, promičući pritom autonomiju i osnaživanje te uvažavajući znanje i iskustvo osobe u sličnom položaju. Rad pod vodstvom osoba u sličnom položaju trebalo bi promicati kao način razmjene informacija, pružanja potpore i podizanja svijesti o relevantnim informacijama u zajednici osoba koje uzimaju droge.
- 6.3. Potrebno je ukloniti prepreke pristupu uslugama podrške i liječenju te se mora osigurati da zdravstvene i socijalne usluge budu dovoljno dostupne, dostatno financirane i primjerene potrebama skupina korisnika i da se njima u obzir uzima rodna perspektiva. To može uključivati i ponude e-zdravstva, osobito u kontekstu pandemije bolesti COVID-19. Prepreke pristupu trebalo bi smanjiti i u odnosu na ključne značajke ciljne skupine, kao što su demografski čimbenici (npr. dob, spol, obrazovanje, kulturno podrijetlo), situacijski čimbenici (npr. siromaštvo, obiteljske okolnosti, društveni krug, beskućništvo, migracije, kazna zatvora) i osobni čimbenici (npr. fizičko i mentalno zdravlje, invaliditet, psihološka dobrobit).
- 6.4. Treba pristupiti rješavanju stigmatizacije u vezi s uporabom droga i poremećajima povezanim s uporabom droga, pogotovo jer takva stigmatizacija može štetno utjecati na mentalno i fizičko zdravlje osoba koje uzimaju droge te biti prepreka traženju potpore. U vezi s time trebalo bi pri izradi politika posebice voditi računa o uključivanju osoba koje su iskusile stigmatizaciju vezi s drogom.

- 6.5. Potrebno je poduzeti mjere kako bi se bolje otkrile i uklonile prepreke s kojima se žene suočavaju pri pristupu savjetovanju, liječenju i rehabilitaciji te njihovu nastavku. Te prepreke uključuju nasilje u obitelji, traume, stigmatizaciju, probleme povezane s fizičkim i mentalnim zdravljem, probleme povezane s trudnoćom i skrbi o djeci, a mogu ih pogoršati demografski, socioekonomski, situacijski i osobni čimbenici. Za učinkovito pružanje usluga u obzir bi trebalo uzeti posebne potrebe i životna iskustva žena koje imaju probleme u vezi s uporabom droga i trebalo bi prepoznati da se obrasci uporabe droga i problemi mogu razlikovati od onih koji se pojavljuju kod muškaraca. Trebalo bi razviti mogućnosti za usluge namijenjene isključivo ženama, usluge brige o njihovoj djeci i usluge kojima se pružaju drugi oblici specijalizirane skrbi, kao što su bliska radna partnerstva s pružateljima skrbi i pružateljima usluga za ranjive žene i žrtve nasilja u obitelji.
- 6.6. Trebalo bi prepoznati očiglednu raznolikost osoba koje uzimaju droge i poduzeti korake kako bi se osigurale usluge kojima se može odgovoriti na tu raznolikost i kojima se mogu odraziti potrebe različitih skupina u vezi s problematičnom uporabom droga. Specifične skupine osoba koje uzimaju droge i pate od poremećaja povezanih s uporabom droga koji podrazumijevaju potencijalno složenije ili posebne potrebe za skrbi uključuju: djecu i mlade, starije osobe koje uzimaju droge ili su ovisne već dulje vrijeme, osobe s komorbidnim poremećajima mentalnog zdravlja, LGBTI+ osobe, osobe koje uzimaju više vrsta droga, osobe koje uzimaju droge i roditelji su, osobe s invaliditetom, etničke manjine, migrante, izbjeglice, tražitelje azila, osobe koje se bave seksualnim radom i prostitucijom i beskućnike. Učinkovit rad s tim skupinama iziskuje i modele skrbi kojima se prepoznaje potreba za partnerstvima među pružateljima usluga, i to među pružateljima zdravstvene i socijalne skrbi i skrbi za mlade, te skupinama pacijenata/pružatelja skrbi.
- 6.7. Izostanak pristupa kontroliranim tvarima i njihove dostupnosti u medicinske i znanstvene svrhe uzrok je nepotrebne ljudske patnje i nije u skladu s međunarodnim sporazumima i poštovanjem ljudskih prava. Istodobno postoji stvaran rizik od zlouporabe i preusmjerenja tih tvari. Stoga je neophodna primjerena uporaba tih tvari. Potrebno je promicati i provoditi uravnotežen pristup usmjeren na sistemska, pravna i financijska pitanja i na osiguravanje aktivnosti izgradnje kapaciteta i podizanja svijesti.

III. SUOČAVANJE SA ŠTETNIM POSLJEDICAMA ZBOG DROGE

Uporaba droga može korisnicima, ali i njihovim obiteljima i široj zajednici, nanijeti zdravstvenu i društvenu štetu. Stoga je ovo poglavlje usmjereno na mjere i politike kojima se sprečavaju ili smanjuju mogući zdravstveni i društveni rizici i štetne posljedice za korisnike i društvo, kao i u zatvorskom okružju. Pri provedbi tih mjera i politika u obzir se moraju uzeti nacionalne potrebe i nacionalno zakonodavstvo.

U usporedbi s općom populacijom, za zatvorenike je vjerojatnije da su uzimali drogu i upuštali se u rizičnije oblike njezine uporabe, primjerice intravenozno. Do 70 % europskih zatvorenika uzelo je neku nedopuštenu drogu⁹. Zbog poteškoća u nošenju s kaznom zatvora i zahvaljujući dostupnosti droga, uključujući nove psihoaktivne tvari, u zatvorskom okružju može doći do pogoršanja problema povezanih s drogom. Kazna zatvora istodobno može pružiti priliku za liječenje i rehabilitaciju.

Strateški prioritet 7.: Intervencije za smanjenje rizika i štetnih posljedica te druge mjere za zaštitu i podupiranje osoba koje uzimaju droge

Prioritetna područja:
7.1. Smanjenje pojavnosti i učestalosti zaraznih bolesti povezanih s uporabom droga i drugih negativnih zdravstvenih i društvenih posljedica.
7.2. Sprečavanje predoziranja i smrtnih slučajeva povezanih s drogom.
7.3. Promicanje sudjelovanja civilnog društva i osiguravanje održivog financiranja.
7.4. Osiguravanje alternativa prisilnim sankcijama.

⁹ EMCDDA, internetske stranice posvećene temi zatvora, https://www.emcdda.europa.eu/topics/prison_en.

Utvrđeni su sljedeći prioriteti:

- 7.1. Dostupnost i pristupačnost usluga za smanjenje rizika i štetnih posljedica te pokrivenost njima treba održavati i, prema potrebi, poboljšati. Trebalo bi provesti i osposobljavanje o mjerama utemeljenima na dokazima. Te bi se usluge trebale zasnivati na minimalnim standardima kvalitete u smanjenju potražnje za drogama u EU-u. Potrebno je daljnje sprečavati i liječiti zarazne bolesti koje se prenose krvlju, osobito HIV i hepatitis C (HCV), te doprijeti do visokorizičnih populacija i dovesti ih u kontakt sa službama za pružanje skrbi i drugih oblika podrške. Radi prevencije infekcija koje se prenose krvlju među intravenskim konzumentima droge države članice EU-a provode programe razmjene igala i šprica, povezane s lako dostupnim socijalnim i zdravstvenim uslugama, programe liječenja ovisnosti opioidnim agonistima te pristupačno dobrovoljno testiranje i liječenje HIV-a i HCV-a. Države članice ujedno primjenjuju razne inovativne mjere za smanjenje rizika i štetnih posljedica kako bi doprle do visokorizičnih populacija, npr. ustanove za konzumaciju droga pod nadzorom, radi smanjenja rizika i štetnih posljedica te kako bi najranjivije skupine dovele u kontakt sa službama za pružanje skrbi. Osim toga, lako dostupne usluge, aktivnosti informiranja i suradnja s osobama koje uzimaju drogu i njihovim obiteljima također su ključni za smanjenje negativnih zdravstvenih i društvenih učinaka uporabe droge.
- 7.2. U okviru aktualnih odgovora nedostaju učinkovite mjere za prevenciju predoziranja. Stoga bi uporabu opioidnog antagonista naloksona, uključujući programe kućnih doza naloksona, trebalo dodatno istražiti i primijeniti kao način suzbijanja predoziranja opioidima ili intervencije u vezi s njime. Usto su potrebni dodatni dokazi u vezi s ustanovama za konzumaciju droga pod nadzorom kojima se nastoje spriječiti smrtni slučajevi povezani s drogom. Službe za korisnike droga također imaju važnu ulogu u sprečavanju smrtnosti povezane s drogom. Trebalo bi razmotriti nove mjere. Na primjer, trebalo bi razviti i testirati inovativne pristupe za osobe koje upotrebljavaju stimulanse te mlade koji idu u noćne klubove i na zabave. Osim toga, trebalo bi zadržati učinkovite i pozitivno ocijenjene inovacije u području usluga za smanjenje štetnih posljedica, zabilježene u nekim državama članicama kao rezultat pandemije bolesti COVID-19. Potrebno je dodatno poboljšati praćenje i izvješćivanje u vezi sa smrtnim slučajevima zbog predoziranja diljem EU-a. Smrtni slučajevi zbog predoziranja trebali bi biti ključni pokazatelj za mjerenje napretka u provedbi Strategije.

- 7.3. Kako bi se postigao maksimalan uspjeh u smanjenju rizika i štetnih posljedica povezanih s uporabom droga, ključno je promicati i poticati aktivno i smisleno sudjelovanje i uključenost civilnog društva u razvoj i provedbu politika o drogama, uključujući nevladine organizacije, mlade, osobe koje uzimaju drogu, korisnike usluga povezanih s drogama, znanstvenu zajednicu i druge stručnjake. Usto je nužno osigurati odgovarajuću razinu sredstava za sve službe za korisnike droga na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini.
- 7.4. Iako sve države članice primjenjuju barem jednu alternativu prisilnim sankcijama¹⁰, u pogledu prijestupnika koji uzimaju droge i osoba koje su uhićene, optužene ili osuđene za kaznena djela povezana s drogom odnosno osoba u čijem je posjedu pronađena droga za osobnu uporabu trebalo bi ostvariti napredak u vezi s jačanjem mjera i sustavnom provedbom učinkovitih mjera¹¹. U tom pogledu konzumacija i/ili posjedovanje droge za osobnu uporabu odnosno posjedovanje malih količina droge ne predstavlja kazneno djelo u mnogim državama članicama ili u njima postoji opcija nenametanja kaznenih sankcija. U tom području potrebni su sveobuhvatniji i detaljniji podaci te razmjena najboljih praksi među državama članicama.

¹⁰ Pojam „alternativa prisilnim sankcijama” može se, u skladu s nacionalnim zakonodavstvima država članica, odnositi i na alternativne mjere koje se upotrebljavaju umjesto tradicionalnih mjera kaznenog pravosuđa za prijestupnike koji uzimaju drogu, ili zajedno s njima.

¹¹ Alternative prisilnim mjerama definirane su kao mjere koje imaju određene rehabilitacijske elemente ili koje ne čine intervenciju (npr. odustajanje od podizanja optužnice ili kaznenog progona), te mjere koje se upotrebljavaju umjesto zatvora ili drugih oblika kazne (npr. uvjetna osuda uz liječenje ovisnosti). Vidjeti Zaključke Vijeća iz ožujka 2018. o promicanju alternative prisilnim sankcijama za prijestupnike koji upotrebljavaju droge (6931/18).

Strateški prioritet 8.: Pristupanje zdravstvenim i socijalnim potrebama osoba koje uzimaju drogu u zatvorskom okruženju i nakon puštanja na slobodu

Prioritetna područja:

- 8.1. Osiguravanje istovjetnosti i kontinuiteta pružanja zdravstvene skrbi u zatvoru i od strane probacijskih službi.
- 8.2. Provođenje mjera utemeljenih na dokazima u zatvorskom okruženju radi sprečavanja i smanjenja uporabe droge te njezinih posljedica za zdravlje, uključujući mjere za suzbijanje rizika od smrti povezane s drogom i prenošenja virusa koji se prenose krvlju.
- 8.3. Pružanje usluga za prevenciju predoziranja i usluga upućivanja radi osiguravanja kontinuiteta skrbi nakon puštanja na slobodu.
- 8.4. Ograničavanje dostupnosti droge u zatvorima.

Utvrđeni su sljedeći prioriteti:

- 8.1. Prijestupnicima koji uzimaju drogu potrebno je i u muškim i ženskim zatvorima te nakon puštanja na slobodu osigurati liječenje ovisnosti o drogama, uključujući liječenje ovisnosti opioidnim agonistima, rehabilitaciju, oporavak, mjere za smanjenje stigmatizacije i potporu društvenoj reintegraciji. Razvoj kontinuuma modela skrbi primjerenog svakoj državi članici, zatvorskom okruženju i probacijskoj službi ključan je kako bi se zatvorenicima omogućio pristup nizu oblika potpore koja im je potrebna da ostvare osobne ciljeve oporavka pri ulasku u zatvor i tijekom boravka u njemu. Isto tako, nakon puštanja na slobodu zatvorenicima bi trebalo pružiti potporu osiguravanjem pristupa zdravstvenoj skrbi i socijalnim uslugama, zapošljavanju, stanovanju i potpori pri reintegraciji u društvo. Ključno je osigurati stalan pristup službama za korisnike droga utemeljenima na dokazima, istovjetan onomu koji se pruža unutar zajednice.

- 8.2. Sveobuhvatna strategija obuhvaća prevenciju uporabe droga i prenošenja infekcija koje se prenose krvlju unutar zatvorskog okruţja s pomoću mjera prevencije i mjera za smanjenje rizika i štetnih posljedica utemeljenih na dokazima, koje provodi dobro osposobljeno osoblje koje je bilo u sličnom položaju. Kao što se to čini u zajednici, i u zatvorskim okruţjima trebalo bi razmotriti mogućnost pristupa testiranju i liječenju infekcija koje se prenose krvlju te druge mjere za smanjenje zdravstvenih rizika povezanih s uporabom droge.
- 8.3. Kako bi se smanjili slučajevi predoziranja i smrtnost povezana s drogom, nakon puštanja na slobodu moglo bi se omogućiti osposobljavanje u vezi s podizanjem svijesti o predoziranju u kombinaciji s distribucijom naloksona za kućnu uporabu.
- 8.4. Prioritet bi trebalo biti razbijanje lanaca kojima se zatvori opskrbljuju nedopuštenim drogama i novim psihoaktivnim tvarima. Učinkovite intervencije mogle bi se zasnivati na boljoj uporabi postojećih instrumenata kao što su suradnja s tijelima za izvršavanje zakonodavstva, razmjena i obrada informacija, borba protiv korupcije, uporaba obavještajnih podataka i testiranje na droge.

IV. MEĐUNARODNA SURADNJA

Strateški prioritet 9.: Jačanje međunarodne suradnje s trećim zemljama, regijama, međunarodnim i regionalnim organizacijama te suradnje na multilateralnoj razini radi ostvarenja pristupa i ciljeva Strategije, među ostalim u području razvoja. Jačanje uloge EU-a kao globalnog posrednika za politiku o drogama usmjerenu na ljude i ljudska prava

Zbog globalne prirode fenomena droge unutarnje i vanjske dimenzije politike EU-a o drogama međusobno su sve povezane. Stoga je potrebna međunarodna suradnja kako bi se nastojalo ostvariti pristup i ciljeve Strategije. Trebala bi odražavati integriran, multidisciplinarni i uravnotežen pristup EU-a utemeljen na dokazima, koji je opisan u Strategiji. Tom se suradnjom također doprinosi ubrzanju provedbe obveza koje je EU preuzeo na međunarodnoj razini. Međunarodna politika o drogama trebala bi se zasnivati na ciljevima održivog razvoja Programa 2030.

Vanjski odnosi EU-a u području droge temelje se na načelima zajedničke odgovornosti, multilateralizma, promicanja pristupa usmjerenog na razvoj, poštovanja ljudskih prava i ljudskog dostojanstva, vladavine prava i poštovanja međunarodnih konvencija o kontroli droga.

Trebalo bi snažno poduprijeti ubranu provedbu završnog dokumenta s izvanrednog zasjedanja Opće skupštine UN-a (UNGASS) 2016. i Program održivog razvoja do 2030. Zajedničko stajalište u okviru sustava UN-a kojim se podupire provedba međunarodne politike kontrole droga putem učinkovite međuagencijske suradnje i Međunarodne smjernice za ljudska prava i politike o drogama važne su smjernice za međunarodne politike o drogama. Stoga je za EU isto tako izrazito važno kontinuirano sudjelovanje civilnog društva i znanstvene zajednice zbog njihove ključne uloge u procjeni stanja u vezi s drogama u svijetu i suočavanju s njime.

Nadalje, trebalo bi zajamčiti integraciju Strategije i njezinih ciljeva u opći okvir vanjske politike EU-a kao dio sveobuhvatnog pristupa kojim se u cijelosti te na usklađen i koordiniran način upotrebljavaju raznolike politike te diplomatski, politički i financijski instrumenti koji su dostupni EU-u. To osobito zahtijeva integraciju međunarodne suradnje u području droge u opće političke odnose i okvirne sporazume između EU-a i njegovih partnera, kako na nacionalnoj tako i/ili na regionalnoj razini. Ako je to primjereno i kako bi se poboljšalo znanje u vezi s procjenom prijetnji, trebalo bi iskoristiti oblike suradnje u kontekstu instrumenata zajedničke vanjske i sigurnosne politike kao što su misije i operacije zajedničke sigurnosne i obrambene politike (ZSOP) u okviru postojećih politika EU-a. Visoki predstavnik trebao bi poticati taj proces uz potporu Europske službe za vanjsko djelovanje (ESVD).

Prioritetna područja:

- 9.1. Nastavak oblikovanja međunarodnih i multilateralnih agendi u vezi s politikom o drogama.
- 9.2. Osiguravanje održive razine dijaloga i razmjene informacija o strategijama, ciljevima i relevantnim inicijativama s trećim zemljama ili regijama.
- 9.3. Poticanje međunarodne suradnje daljnjim uključivanjem nadležnih agencija EU-a u okviru njihovih mandata.
- 9.4. Nastavak programa suradnje i uspostava novih programa suradnje s trećim zemljama ili regijama i drugim partnerima na temelju redovitih evaluacija takvih programa.
- 9.5. Bavljenje svim aspektima politike Strategije u okviru međunarodne suradnje, među ostalim u području sigurnosne i pravosudne suradnje te u zdravstvenim aspektima pitanja povezanih s drogom.
- 9.6. Jačanje predanosti politikama o drogama usmjerenima na razvoj i mjera alternativnog razvoja.
- 9.7. Zaštita i promicanje poštovanja međunarodnih standarda i obveza u području ljudskih prava u globalnim politikama o drogama.

Utvrđeni su sljedeći prioriteti:

- 9.1. Trebalo bi nastaviti s oblikovanjem međunarodnih i multilateralnih agendi u vezi s politikom o drogama u skladu s pristupom i ciljevima Strategije. To obuhvaća stratešku suradnju s međunarodnim organizacijama, posebno s Uredom UN-a za droge i kriminal (UNODC) kao vodećim tijelom unutar sustava UN-a za bavljenje pitanjem droge u svijetu i njezino suzbijanje, kao i sudjelovanje EU-a u procesima politika UN-a, posebno u Komisiji za opojne droge (CND) kao glavnom tijelu UN-a za oblikovanje politika koje ima primarnu odgovornost za pitanja kontrole droga, te u drugim forumima UN-a usredotočenima na zdravlje, ljudska prava i razvoj.
- 9.2. Trebalo bi osigurati održivu razinu političkog dijaloga i razmjene informacija o strategijama, ciljevima i relevantnim inicijativama putem dijaloga o drogama s međunarodnim partnerima i na regionalnoj i na bilateralnoj razini. Ti oblici dijaloga ključan su element EU-ova pristupa međunarodnoj suradnji. Partneri za nastavak ili pokretanje dijaloga o drogama utvrđuju se na temelju njihove relevantnosti za suočavanje s globalnim stanjem u vezi s drogama i uzimajući u obzir sveukupne odnose EU-a s tim partnerima. Ti dijalozi trebali bi nadopunjavati druge strukture vanjske suradnje i njihov učinak te biti dosljedni s njima, a prema potrebi služiti kao forum za raspravu o prioritetima suradnje i napretku u vezi s projektima koje financira EU.
- 9.3. Međunarodna suradnja u području droge trebala bi se poticati daljnjim uključivanjem agencija EU-a, posebno Europolu i EMCDDA-e u okviru njihovih mandata, u sinergiji s radom međunarodnih aktera, te pružanjem relevantnih resursa tim agencijama potrebnih za jačanje njihove uloge i ispunjavanje njihovih obveza u skladu sa Strategijom.

9.4. Inicijative i programi suradnje ključni su za daljnje jačanje i podupiranje napora trećih zemalja u rješavanju pitanja povezanih s drogom na integriran, uravnotežen i multidisciplinarni način utemeljen na dokazima, uz potpuno poštovanje međunarodnih obveza u pogledu ljudskih prava. Među njima su programi usmjereni na suočavanje s izazovima u području javnog zdravlja, razvoja, sigurnosti i zaštite. Trebalo bi osigurati odgovarajuću razinu financijskih sredstava i stručnog znanja (koje pružaju EU i njegove države članice), među ostalim jačanjem koordinacije, praćenja i evaluacije financijske i tehničke potpore.

To bi trebalo obuhvaćati i potporu zemljama kandidatkinjama i potencijalnim zemljama kandidatkinjama te zemljama obuhvaćenima europskom politikom susjedstva, s naglaskom na izgradnji kapaciteta za smanjenje ponude i potražnje te na učinkovitim i uravnoteženim politikama o drogama utemeljenima na dokazima, putem pojačane suradnje koja uključuje i razmjenu najboljih praksi EU-a.

9.5. Međunarodna suradnja u području droge trebala bi obuhvaćati cijeli niz aspekata politike Strategije, uključujući isprepletene sigurnosne, razvojne i zdravstvene aspekte pitanja povezanih s drogom.

Trebala bi uključivati sprečavanje kriminala povezanog s drogom, izvršavanje zakonodavstva i pravosudnu suradnju te suočavanje s potencijalnim vezama s terorizmom i drugim oblicima transnacionalnog kriminala, kako je definirano u pravnom okviru UN-a. Suzbijanje proizvodnje droge u partnerskim zemljama, uz potpuno poštovanje međunarodnih obveza u pogledu ljudskih prava, znatno doprinosi smanjenju opskrbe drogom i njezine dostupnosti na domaćem tržištu EU-a. Pri promicanju i podupiranju međunarodne pravosudne suradnje, suradnje u području izvršavanja zakonodavstva, suradnje opservatorija za droge i izgradnje kapaciteta relevantnih tijela, mjerama u okviru ovog prioriteta neprekidno bi se trebalo nastojati otkloniti temeljne uzroke i glavne pokretače organiziranog kriminala te ojačati otpornost lokalnih zajednica.

To bi trebalo uključivati i bavljenje zdravstvenim aspektima uporabe droge, osobito učinkom intervencija za smanjenje potražnje i ponude na osobe koje uzimaju drogu i javnost. To podrazumijeva promicanje prevencije, liječenja, smanjenja rizika i štetnih posljedica, alternativa prisilnim sankcijama i društvene reintegracije u skladu s obvezama u pogledu ljudskih prava. Nadalje, trebalo bi promicati povećanje pristupa kontroliranim tvarima te njihovu dostupnost u medicinske i znanstvene svrhe.

9.6. Pitanju uzgoja nedopuštenih droga u trećim zemljama s mogućim implikacijama za EU, osobito opijumskog maka za proizvodnju heroina i grmova koke za proizvodnju kokaina te kanabisa, također bi trebalo pristupiti uz obnovljenu i snažnu predanost mjerama alternativnog razvoja¹², i to: borbom protiv temeljnih uzroka gospodarstava zasnovanih na nedopuštenim drogama s pomoću integriranog pristupa u kojem se kombinira rad na ruralnom razvoju, smanjenju siromaštva, socioekonomskom razvoju, promicanju pristupa zemljištu i prava na zemljište, zaštiti okoliša i klimatskim promjenama te promicanju vladavine prava, sigurnosti i dobrog upravljanja, u okviru Programa održivog razvoja do 2030. i u potpunosti u skladu s međunarodnim obvezama u pogledu ljudskih prava i predanošću rodnoj ravnopravnosti. Ti naponi uloženi u razvojnu suradnju trebali bi biti u skladu sa smjernicama i standardima Odbora za razvojnu pomoć OECD-a.

Te bi mjere ujedno trebale biti u skladu s načelima neuvjetovanosti, nediskriminacije i pravilnog redoslijeda, a uspjeh tih intervencija trebao bi se mjeriti socioekonomskim pokazateljima koji nadilaze isključivu usredotočenost na pokazatelje praćenja nezakonitog uzgoja usjeva za proizvodnju nedopuštenih droga, kako bi se osiguralo da ciljne zajednice preuzmu odgovornost.

To uključuje uvažavanje drugih mjera borbe protiv droge utemeljenih na razvoju kao legitimnih sredstava u eliminaciji pojava kao što su trgovina drogama i tržišta droga u gradovima u zemljama u razvoju.

¹² Vidjeti zaključke Vijeća o alternativnom razvoju iz studenoga 2018.: „Prema novom shvaćanju alternativnog razvoja i srodnih mjera borbe protiv droge utemeljenih na razvoju – doprinos provedbi zaključaka s izvanrednog zasjedanja Opće skupštine Ujedinjenih naroda iz 2016. i ciljevima održivog razvoja UN-a” (14338/18).

9.7. Zaštita i promicanje ljudskih prava u cijelosti bi se trebali integrirati u vanjsko djelovanje EU-a u području pitanja povezanih s drogom te bi trebali biti njegov specifičan cilj, među ostalim u angažmanu na multilateralnoj razini, političkim dijalozima te provedbi i ostvarenju relevantnih programa i projekata u području droga. To uključuje poštovanje načela primjerenog, proporcionalnog i učinkovitog odgovora na kaznena djela povezana s drogama, kako je istaknuto u svim dokumentima UN-a o politici o drogama. EU se odlučno i nedvosmisleno protivi primjeni smrtno kazne u svakom trenutku i u svim okolnostima. Smrtnom kaznom krši se neotuđivo pravo na život i ona je nespojiva s ljudskim dostojanstvom. Ona ne služi za odvraćanje od kriminala, a svaka pravosudna pogreška ima nepovratne posljedice. Primjenom smrtno kazne za kaznena djela povezana s drogama krši se i članak 6. Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima¹³. Ljudska su prava univerzalna, neotuđiva, nedjeljiva, međuovisna i međusobno povezana, što vrijedi i u kontekstu politike o drogama, razvojne pomoći, zdravstvene skrbi i kaznenog pravosuđa¹⁴.

¹³ „U zemljama koje je nisu ukinule smrtna kazna može se izreći samo za najteža kaznena djela”, a to su „kaznena djela počinjena s namjerom sa smrtnim ili drugim iznimno teškim posljedicama”. Rezolucija 1984/50 Gospodarskog i socijalnog vijeća UN-a (ECOSOC) od 25. svibnja 1984.

¹⁴ Međunarodne smjernice za ljudska prava i politike o drogama (https://www.humanrights-drugpolicy.org/site/assets/files/1/hrdp_guidelines_2019_v19.pdf).

V. ISTRAŽIVANJA, INOVACIJE I PREDVIĐANJA

Strateški prioritet 10.: Izgradnja sinergije kako bi se EU-u i njegovim državama članicama osigurala sveobuhvatna baza istraživačkih dokaza i kapaciteti za predviđanja potrebni za omogućivanje učinkovitijeg, inovativnijeg i agilnijeg pristupa sve složenijem fenomenu droge te kako bi se povećala pripravnost EU-a i njegovih država članica za odgovor na buduće izazove i krize

Opseg međusektorskog područja istraživanja, inovacija i predviđanja pokriva i zdravstvene i sigurnosne aspekte fenomena droge te prepoznaje njihovu suštinsku povezanost. Njegov je cilj doprinijeti boljem razumijevanju svih aspekata fenomena droge i onoga što čini učinkovite intervencije kako bi se pružila pouzdana baza dokaza za potreban razvoj politike i prakse. Poticanjem sinergije i učinkovite raspodjele resursa njime će se osigurati ostvarivanje maksimalne koristi iz ulaganja u tom području. Nadalje, prepoznajući sve veću dinamičnost i složenost fenomena droge, potaknut će se pristup okrenut budućnosti kojim će se omogućiti brže utvrđivanje novih kretanja i razvoja te brža primjena odgovora utemeljenih na dokazima. Za to je nužan razvoj tehnoloških kapaciteta potrebnih kako bi EU i njegove države članice bili bolje pripremljeni predvidjeti nove izazove ili buduće krize s mogućim utjecajem na stanje u vezi s drogom te odgovoriti na njih.

Prioritetna područja:

- 10.1. Jačanje i širenje istraživačkih kapaciteta te poticanje veće razmjene i uporabe rezultata.
- 10.2. Poticanje inovacija kako bi politike i mjere bile proaktivne, a ne reaktivne.
- 10.3. Razvoj strateškog predviđanja i pristupa okrenutog budućnosti.
- 10.4. Jačanje koordinacije i sinergije te podupiranje središnje uloge EMCDDA-e, Europolu i nacionalnih kontaktnih točaka u okviru mreže Reitox u području istraživanja, inovacija i predviđanja.
- 10.5. Osiguravanje odgovarajućeg financiranja istraživanja, inovacija i predviđanja u vezi s drogom.

Utvrđeni su sljedeći prioriteti:

- 10.1. Prioritet bi trebalo biti jačanje i širenje kapaciteta za prikupljanje informacija, praćenje, evaluacije, modeliranje i analizu, kao i poticanje veće razmjene i uporabe rezultata u vezi s različitim aspektima fenomena droge i odgovorima. Pritom bi trebalo uzeti u obzir stručno znanje znanstvene zajednice i civilnog društva. U tom kontekstu trebalo bi osigurati dosljednost i usklađenost sa sličnim inicijativama na međunarodnoj razini, kao i djelotvornost i troškovnu učinkovitost, te izbjeći dodatno administrativno opterećenje, osobito u vezi s prikupljanjem podataka koje provode EMCDDA i UNODC.
- 10.2. Važno je ojačati kapacitete za proaktivan, a ne reaktivan odgovor na nove izazove i prijetnje putem inovacija, razvoja i uporabe novih metoda i tehnologija te mogućnosti za intervencije koje proizlaze iz digitalizacije. Konkretno, trebalo bi pojačati napore za razvoj, usvajanje i uporabu pristupa ranog upozoravanja te forenzičkih i novih tehnologija za bolje praćenje, modeliranje, analizu i odgovor na nove izazove i prijetnje javnom zdravlju i sigurnosti. Postoji potreba za boljim i koordiniranim praćenjem i analizom prijetnji koje proizlaze iz digitalizacije, a osobito dostupnosti nedopuštenih droga putem platformi društvenih medija, aplikacija, tržišta na internetu/darknetu te plaćanja putem interneta (uključujući kriptovalute) i šifrirane digitalne komunikacije.
- 10.3. Potrebno je razviti strateško predviđanje i pristup okrenut budućnosti kako bi se povećala spremnost za utvrđivanje potencijalnih budućih izazova i odgovor na njih, čime bi se doprinijelo izgradnji otpornosti institucija i poticanju agilnijih odgovora. To bi trebalo uključivati istraživanja s ciljem boljeg razumijevanja poveznica između fenomena droge i drugih važnih pitanja politike kao što su nasilje, zdravstveni i društveni problemi te šteta u okolišu.

10.4. Istraživanja, inovacije i predviđanja trebala bi biti rezultat koordiniranih napora različitih dionika na razini EU-a i na nacionalnoj razini, što podrazumijeva sinergiju i komplementarnost kako bi se osiguralo da ulaganja u istraživanja donesu maksimalnu korist. Države članice trebale bi povećati i koordinirati svoje napore u prikupljanju podataka, praćenju, modeliranju i analizi, istraživanjima, inovacijama i predviđanjima svih relevantnih aspekata fenomena droge, među ostalim daljnjim podupiranjem postojećeg prikupljanja podataka i uloge nacionalnih kontaktnih točaka u okviru mreže Reitox kao posrednika. U okviru svojih mandata EMCDDA, Europol i nacionalne kontaktne točke u okviru mreže Reitox trebale bi imati sredstva, uključujući financijske resurse, za svoju središnju potpornu ulogu u ranom upozoravanju, procjeni prijetnji i rizika, istraživanjima, inovacijama i predviđanjima kako bi oblikovateljima politika pružili pravodobne i pouzdane dokaze, a države članice podupirali u oblikovanju njihovih nacionalnih politika i mjera utemeljenih na dokazima. Na temelju utvrđenih ranih signala, modeliranja te analize postojećih podataka i informacija, nadležne agencije, a posebno EMCDDA i Europol u okviru svojih mandata, na europskoj razini trebale bi predvoditi znanstvene procjene rizika te strateške i operativne procjene prijetnji radi usmjeravanja i poticanja istraživanja, inovacija i predviđanja u vezi s kontroliranim nedopuštenim drogama i s novim psihoaktivnim tvarima.

10.5. EU i njegove države članice trebale bi osigurati odgovarajuća sredstva za financiranje istraživanja, inovacija i predviđanja u vezi s drogama u skladu s provedbom Strategije. To bi trebalo uključivati upotrebu Fonda za unutarnju sigurnost, programa „EU za zdravlje”, dijela programa Obzor Europa koji se odnosi na istraživanja u području sigurnosti, fondova kohezijske politike, programa Digitalna Europa i programa Prava i vrijednosti, u skladu sa zahtjevima Strategije i Akcijskog plana kako bi se ostvarila jasna dodana vrijednost EU-a, osiguravajući pritom usklađenost i sinergiju te izbjegavajući udvostručavanje.

VI. KOORDINACIJA, UPRAVLJANJE I PROVEDBA

Strateški prioritet 11.: Osiguravanje optimalne provedbe Strategije i Akcijskog plana, automatska koordinacija među svim dionicima i pružanje odgovarajućih resursa na razini EU-a i na nacionalnoj razini

1. Na temelju Strategije, Akcijski plan EU-a u području droga za razdoblje 2021. – 2025. (dalje u tekstu „Akcijski plan”) sadržavat će popis mjera, među ostalim na temelju kriterija u nastavku.

Mjere

- a) moraju se zasnivati na dokazima, biti znanstveno utemeljene te težiti realističnim i mjerljivim rezultatima koji se mogu evaluirati;
 - b) bit će vremenski ograničene, a odredit će se stranke odgovorne za njihovu provedbu;
 - c) moraju imati jasnu važnost i dodanu vrijednost za EU.
2. Provedba Strategije i Akcijskog plana trebala bi olakšati sinergiju i dosljednost između politika o drogama na razini EU-a i na nacionalnoj razini. Komisija bi trebala pratiti provedbu Strategije i Akcijskog plana, uzimajući u obzir informacije koje pružaju države članice i ESVD te koje na raspolaganje stavljaju EMCDDA, Europol i druga tijela EU-a, kao i civilno društvo. Bliska suradnja i koordinacija ključne su u tom području s obzirom na isprepletene nadležnosti na razini EU-a i na nacionalnoj razini. Kako bi se olakšala koordinacija i omogućili potrebni daljnji koraci u vezi s politikama, uključujući praćenje, Komisija, predsjedništvo i Horizontalna radna skupina za droge (HDG), kao pripremno tijelo Vijeća nadležno za politiku o drogama, blisko će surađivati. HDG bi usto trebao održavati rasprave ili razmjene najboljih praksi kojima bi se mogla pružiti potpora državama članicama pri provedbi Strategije i Akcijskog plana. U tom pogledu trebalo bi osigurati kontinuitet između uzastopnih predsjedništava.

3. Od Komisije se traži da pokrene sveobuhvatnu vanjsku evaluaciju provedbe Strategije i Akcijskog plana, uzimajući u obzir informacije koje pružaju države članice i ESVD te koje na raspolaganje stavljaju EMCDDA, Europol, druge relevantne institucije i tijela EU-a te civilno društvo. Rezultati te evaluacije bit će dostupni Europskom parlamentu i Vijeću čim se objave, a najkasnije do 31. ožujka 2025., kako bi se o njima raspravljalo u relevantnim forumima, a osobito u HDG-u. Te će rasprave biti osnova za utvrđivanje budućeg razvoja politike EU-a o drogama i sljedećeg ciklusa Strategije EU-a za područje droga koju treba odobriti Vijeće.
4. Trebalo bi dodijeliti odgovarajuća i ciljana sredstva za provedbu ciljeva ove Strategije i na razini EU-a i na nacionalnoj razini. Resursi bi trebali proporcionalno dodijeljeni onim strateškim prioritetima, područjima i intervencijama za koje je najvjerojatnije da će ostvariti ciljeve Strategije i Akcijskog plana EU-a na razini EU-a te na nacionalnoj i lokalnoj razini. Financijska sredstva za potporu prioritetima iz ove Strategije trebalo bi dodijeliti iz međusektorskih izvora financiranja EU-a, među ostalim iz Fonda za unutarnju sigurnost, programa „EU za zdravlje”, dijela programa Obzor Europa koji se odnosi na istraživanja u području sigurnosti, fondova kohezijske politike, programa Digitalna Europa i programa Prava i vrijednosti.
5. Nakon što provede evaluaciju EMCDDA-e, Komisija se poziva da što prije podnese prijedlog za reviziju mandata te agencije kako bi se osiguralo da ona ima snažniju ulogu u suočavanju s trenutačnim i budućim izazovima povezanim s fenomenom droge. Nadalje, EMCDDA-i i Europolu bit će potrebno osigurati relevantne resurse koji će im omogućiti da ispune svoju ulogu u skladu sa svojim mandatima i Strategijom, među ostalim u cilju potpore mjerama država članica u vezi s drogom.

6. Koordinacija ima ključnu ulogu u učinkovitosti politike EU-a o drogama i njezine provedbe, osobito s obzirom na međusektorsku prirodu tog područja. Kako bi se ostvarili ciljevi Strategije, trebalo bi uspostaviti koordinaciju s agencijama, tijelima ili organizacijama relevantnima za područje droge, u okviru njihovih ovlasti: i unutar EU-a (osobito s EMCDDA-om i Europolom) i izvan njega (primjerice s UNODC-om, Svjetskom carinskom organizacijom, SZO-om i skupinom Pompidou). Institucije EU-a i Visoki predstavnik u okviru svojih ovlasti trebali bi nastojati osigurati koordinaciju i međusobno nadopunjavanje aktivnosti EU-a u području nedopuštenih droga. Kada je to relevantno, EU bi također trebao promicati koordinaciju među vanjskim akterima, među ostalim u kontekstu UN-a.
7. U Vijeću EU-a HDG bi se kao glavno koordinacijsko tijelo za politiku o drogama trebalo obavješćivati o potencijalnom radu na pitanjima povezanim s drogom koji obavljaju druga pripremna tijela Vijeća, kao što su Stalni odbor za operativnu suradnju u području unutarnje sigurnosti (COSI) i Radna skupina za javno zdravstvo te druga relevantna pripremna tijela Vijeća, među ostalim u području carinskih, pravosudnih i kaznenih pitanja, izvršavanja zakonodavstva, socijalnih pitanja, poljoprivrede i vanjskih odnosa.
8. Trebalo bi nastojati postići koordinaciju i sinergiju između politike o drogama i drugih politika, među ostalim u područjima sigurnosti i zdravlja. U koordinaciju bi trebali biti uključeni relevantni dionici iz različitih područja, uključujući tijela kaznenog progona, carine i carinske laboratorije, graničnu kontrolu, pravosuđe, zatvore i kaznene ustanove, tijela civilnog zrakoplovstva i pomorska tijela, agencije za lijekove, poštanske službe, dionike uključene u istraživanja, inovacije i praćenje, uključujući nacionalne kontaktne točke mreže Reitox, socijalne službe i službe za liječenje ovisnosti, djelatnike u sektorima zdravstva, obrazovanja i prevencije.

9. EU i njegove države članice trebali bi u svojem vanjskom djelovanju jednoglasno promicati pristup i ciljeve Strategije. Delegacije EU-a trebale bi imati korisnu ulogu u njihovu promicanju i omogućivanju usklađenog diskursa EU-a u pogledu politike o drogama.
 10. U razvoju i provedbi politika o drogama trebalo bi osigurati smisleno sudjelovanje i uključenost civilnog društva, među ostalim Foruma civilnog društva o drogama, na nacionalnoj razini, razini EU-a i međunarodnoj razini.
-